

RAPORT ZESPOŁU DORADCZEGO

I. Nazwa szkoły zawodowej:

**Technikum nr 2 w Zespole Szkół Agropresiębiorczości im. Szkół
Podchorążych Rezerwy w Zambrowie**

II. Nazwa zawodu: Technik ekonomista

III. Skład Zespołu Doradczego:

Przewodnicząca Zespołu Doradczego:

1. Prof. AŁ. dr hab. Cecylia Sadowska-Snarska – Członek ZAD

Członkowie:

2. Prof. UwB dr hab. Grażyna Michalczuk - ekspert ds. rynku pracy
3. Dr Anna Szafranek (UwB) - ekspert ds. uczniowskich
4. Dr Andrzej Kondej (UwB) – ekspert (przedstawiciel pracodawców)

**POZIOM DOSTOSOWANIA ANALIZOWANEGO ZAWODU DO POTRZEB
RYNKU PRACY I PRACODAWCÓW**

Obszar dostosowania	Stopień dostosowania kształcenia w analizowanym zawodzie do potrzeb rynku pracy i pracodawców ¹		
	Wyróżniający	Pozytywny	Wymagający doskonalenia
1. Analizowany kierunek kształcenia i jego program nauczania uwzględniają współczesne trendy rozwojowe, odpowiadają potrzebom rynku pracy, są zgodne z dokumentami strategicznymi woj. podlaskiego		x	
2. Pracodawcy są włączeni w proces projektowania, realizacji i oceny efektów uczenia się w zawodzie		x	
3. Szkoła prowadzi skuteczną politykę kadrową		x	
4. Szkoła dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu i osiągnięcie przez uczniów zakładanych efektów uczenia się w kontekście nowych trendów rozwojowych, potrzeb rynku pracy i pracodawców		x	
5. Szkoła zapewnia uczniom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		x	

¹ **Wyróżniający** (W), oznaczający poziom, który w sposób szczególny **wyróżnia się** na tle innych szkół, może stanowić wzór/przykład do naśladowania (dobra praktyka); **Pozytywny** (P), oznaczający poziom, który stanowi **potwierdzenie** spełniania kryteriów; **Wymagający doskonalenia** (WD), oznaczający poziom, który zawiera elementy **zalecane** do poprawy. W szkole, w której zostaną zidentyfikowane dobre praktyki, zostanie przyznany **Certyfikat Doskonałości Kształcenia**.

I. Analizowany kierunek kształcenia i jego program nauczania uwzględniają współczesne trendy rozwojowe, odpowiadają potrzebom rynku pracy i są zgodne z dokumentami strategicznymi woj. podlaskiego

- 1.1. Szkoła podejmuje kształcenie w zawodzie dopasowanym do istniejącego i prognozowanego zapotrzebowania w skali regionalnej², w tym z uwzględnieniem zawodów przyszłości, w tym Przemysłu 4.0.
- 1.2. Kształcenie odbywa się w zawodzie zgodnym ze strukturą kluczowych gałęzi gospodarki w skali regionalnej, w tym ze strukturą zawodową inteligentnych specjalizacji w woj. podlaskim³.
- 1.3. Program nauczania w zawodzie tworzony/modyfikowany jest z uwzględnieniem wyników rozpoznania aktualnych i prognozowanych potrzeb rynku pracy, zapewniający uczniom możliwości rozwijania umiejętności związanych z zieloną i cyfrową transformacją.
- 1.4. W programie nauczania uwzględnione są kwestie z zakresu zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu.
- 1.5. Szkoła dokonuje analizy wyników egzaminów zawodowych, szczególnie w części praktycznej⁴, a wyniki wykorzystuje w procesie kształcenia⁵.
- 1.6. Szkoła analizuje dane z monitoringu karier absolwentów⁶, a wyniki wykorzystuje w procesie kształcenia.

Sugerowana liczba znaków 5 400 (ze spacjami)

1. Poziom dostosowania: POZYTYWNY

2. Opis potencjału szkoły

Zawód technika ekonomisty jest szerokoprofilowy, powiązany z niemal każdą dziedziną działalności. Nie należy do zawodów związanych z inteligentnymi specjalizacjami woj. podlaskiego, z ograniczonym popytem ze strony pracodawców.

² Zgodnie z doroczną prognozą Ministra Edukacji Narodowej zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (<https://www.gov.pl/web/edukacja/prognoza-zapotrzebowania-na-pracownikow-w-zawodach-szkolnictwa-branzowego>).

³ Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (https://strategia.wrotapodlasia.pl/pl/strategia_rozwoju_wojewodztwa_podlaskiego_2030/) oraz Planem rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego 2021-2027+ RIS3 2027+ (https://rpo.wrotapodlasia.pl/pl/dowiedz_sie_wiecej_o_programie/zapoznaj_sie_z_prawem_i_dokument/plan-rozwoju-przedsiębiorczosci-w-oparciu-o-inteligentne-specjalizacje-województwa-podlaskiego.html).

⁴ Należy przedstawić dane o wynikach egzaminu zawodowego w oparciu o dane CKE.

⁵ Zgodnie z Art. 122a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.) szkoła około 20%-30% puli godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych może przeznaczyć na dostosowanie kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy, m.in. poprzez nabywanie dodatkowych umiejętności, przygotowanie do uzyskania dodatkowych uprawnień lub certyfikowanej kwalifikacji rynkowej.

⁶ Zgodnie m.in. z danymi z monitoringu karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych (<https://www.gov.pl/web/edukacja/monitoring-karier-absolwentow-publicznych-i-niepublicznych-szkol-ponadpodstawowych3>)

Zgodnie z doroczną prognozą Ministra Edukacji Narodowej zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy⁷ publikowaną przez MEN, zawód technik ekonomista jest w grupie zawodów, dla których jest **prognozowane umiarkowane zapotrzebowanie na pracowników w woj. podlaskim w perspektywie najbliższych lat.**

Na podstawie przeglądu dostępnych badań i literatury przedmiotu w raporcie „Analiza spójności oferty kształcenia szkół zawodowych w województwie podlaskim z wymogami przyszłego rynku pracy z uwzględnieniem trendów w zakresie zawodów przyszłości”⁸ wyodrębniono branże, w których przewiduje się największe zapotrzebowanie na pracowników w skali krajowej w najbliższych latach i zawody, które z dzisiejszej perspektywy można uznać za zawody przyszłości i oczekiwać, że zapotrzebowanie na wskazane zawody będzie w najbliższym czasie wzrastać. Technik ekonomista, co prawda nie został wskazany w grupie tych zawodów to jednak jest to zawód ponadczasowy, niezwykle atrakcyjny i popularny na rynku pracy. Przedstawiciele zawodu uczestniczą w zarządzaniu, planowaniu, organizowaniu oraz kontroli wielu obszarów funkcjonowania różnych organizacji. Szeroka wiedza i umiejętności stwarzają elastyczne możliwości zatrudnienia ekonomisty, począwszy od prowadzenia własnej działalności poprzez pracę w firmach produkcyjnych i w bankach. Osoby wykonujące zawód technika ekonomisty świadczą działalność usługową na rzecz innych zawodów. Dotyczą to wszystkich branż.

Ze statystyk Ministerstwa Edukacji Narodowej wynika, że ten kierunek kształcenia należy do grupy kierunków, w których kształcą się w województwie podlaskim stosunkowo dużo uczniów. Liczba uczniów kształcących się w zawodzie technik robót wykończeniowych w budownictwie w latach 2020-2023 utrzymywała się w kolejnych latach na zbliżonym poziomie. W roku 2023 obserwowany jest wzrost liczby uczniów.

Tabela 1.

Liczba absolwentów i uczniów kształconych w zawodzie technik ekonomista w latach 2021-2023

Liczba absolwentów			Liczba uczniów
2020-2021	2021-2022	2022-2023	Stan na 30.09.2023 r.
284	253	278	1390

Źródło: Analiza spójności oferty kształcenia szkół zawodowych w województwie podlaskim z wymogami przyszłego rynku pracy z uwzględnieniem trendów w zakresie zawodów przyszłości (2024), K. Leszczewska (red.), Akademia Łomżyńska.

Ze statystyk Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku dotyczących bezrobotnych i ofert pracy według zawodów i specjalności za 2024 r. wynika, że bezrobotni w zawodzie technik ekonomista na koniec okresu sprawozdawczego stanowili dość liczną grupę.⁹

⁷ Obwieszczenie Ministra Edukacji dnia 24 stycznia 2024 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, Monitor Polski, Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, poz. 85, Warszawa 30 stycznia 2024 r.

⁸ Analiza spójności oferty kształcenia szkół zawodowych w województwie podlaskim z wymogami przyszłego rynku pracy z uwzględnieniem trendów w zakresie zawodów przyszłości (2024), K. Leszczewska (red.), Akademia Łomżyńska.

⁹ <https://wupbialystok.praca.gov.pl/statystyki-dotyczace-bezrobotnych-i-ofert-pracy> dostęp z dnia 12.01.2025

Tabela 2.

Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy za 2024 rok w zawodzie technik ekonomista w województwie podlaskim

Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni		Bezrobotni absolwenci (do 12 miesięcy od ukończenia nauki)		Liczba ofert pracy w ciągu roku
	w ciągu roku	według stanu na koniec roku	w ciągu roku	na koniec roku	
Województwo podlaskie	533	380	66	16	0
Zambrów	28	15	5	2	0

Źródło: Opracowanie na podstawie Bezrobotni i oferty pracy według zawodów i specjalności za 2024 r., <https://wupbialystok.praca.gov.pl/statystyki-dotyczace-bezrobotnych-i-ofert-pracy> dostęp z dnia 27.01.2025 r.

W ciągu roku 2024 w zawodzie technik ekonomista w województwie podlaskim było zarejestrowanych ponad 500 osób, z czego około 8% to bezrobotni absolwenci do 12 miesięcy od ukończenia nauki. Na koniec 2024 roku liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 28,8%. W Zambrowie były zarejestrowanych w ciągu roku 28 bezrobotnych z czego około 5 bezrobotnych absolwentów do 12 miesięcy od ukończenia nauki. Na koniec roku liczba bezrobotnych absolwentów zmniejszyła się prawie o połowę. Oznacza to, że absolwenci kierunku technik ekonomista znajdują stopniowo zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Ponadto brak ofert w urzędzie pracy oznacza, że firmy same są w stanie znaleźć pracowników w zawodzie technik ekonomista.

Wyniki IX edycji badania Barometr zawodów dla województwa podlaskiego obrazujące, jak będzie się kształtowała relacja między popytem na pracowników i podażą pracowników w poszczególnych zawodach w 2024 r. na regionalnym rynku pracy uwiadcniają, że w grupie pracowników sklasyfikowanych jako pracownicy ds. rachunkowości i księgowości (w grupie tej znajduje się zawód technik ekonomista) w zdecydowanej większości powiatów województwa podlaskiego występuje równowaga¹⁰. Natomiast w powiecie bielskim, sejneńskim, siemiatyckim oraz wysokomazowieckim występuje deficyt tych osób na rynku pracy.

Opracowany program nauczania na kierunku technik ekonomista opiera się na podstawie programowej kształcenia zawodowego - 2019¹¹. Opracowane programy nauczania poszczególnych przedmiotów zawierają własne modyfikacje autorskie, często wychodzące poza zakres treści kształcenia, który jest ustalony w podstawie programowej. Programy nauczania poszczególnych przedmiotów są modyfikowane z uwzględnieniem wyników rozpoznania aktualnych i prognozowanych potrzeb rynku pracy, zapewniając przy tym możliwość rozwijania umiejętności związanych z zieloną i cyfrową transformacją. W przypadku kierunku technik ekonomista istotne znaczenie ma rozwijanie umiejętności związanych z cyfrową transformacją. Oprócz przedmiotu *informatyka* w programie nauczania zagadnienia te poruszane są na wielu przedmiotach m.in. *prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej*, *prowadzenie spraw kadrowo-płacowych*. Uczniowie wyposażeni są w umiejętności związane z obsługą programów: biurowych; innych programów stosowanych w pracy administracyjno-

¹⁰ Barometr Zawodów 2024, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, M. Wasilewska (red.).

¹¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 991)

biurowej; obsługi sprzedaży i gospodarki magazynowej; prowadzenia uproszczonych ewidencji podatkowych; kadrowo i płacowych, prowadzenia rozliczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

W ramach opracowanych programów nauczania na kierunku technik ekonomista nie są wprowadzone odrębne przedmioty uwzględniające kwestie z zakresu zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu. Zagadnienia te ze względu na ich aktualność są poruszane na różnych przedmiotach m.in. *geografia, biologia, chemia*. Ponadto treści te wchodzą w zakres podstawy programowej takich przedmiotów *biznes i zarządzanie*. Również w ramach innych przedmiotów, które realizują efekt kształcenia *Bezpieczeństwo i higiena pracy*, *rozróżnia pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią*.

Uczniowie w umiejętności w obszarze zielonej transformacji, w tym zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu oraz umiejętności cyfrowych wyposażeni są też w ramach podejmowanych przez szkołę inicjatyw. Przykładem są:

- 1) Sprzątanie świata pod hasłem: Sprzątanie Świata łączy ludzi (wrzesień 2023 rok);
- 2) Olimpiada Wiedzy o Ubezpieczeniach Społecznych - edycja 2023/2024 (listopad 2023 rok);
- 3) Szkolny etap Olimpiady Wiedzy Ekologicznej (luty 2024 rok);
- 4) Dzień Bezpiecznego Internetu – poruszenie zagadnień na lekcjach informatyki i wykonanie przez uczniów prac z zasadami netykiety (luty 2024);
- 5) Międzyklasowy Turniej z okazji Dnia Ziemi - wystawa prac: plakaty proekologiczne (kwiecień 2024 rok).

Bardzo ważną kwestią z punktu widzenia jakości kształcenia jest analiza wyników egzaminów w zawodzie technik ekonomista. Szczególnie dotyczy to części praktycznej, gdyż pokazuje w jakim zakresie szkoła przygotowuje do wykonywania zawodu. Do 2019 roku możliwa była tylko analiza ilościowa, ze względu na brak szczegółowych danych z OKE. Od 2019 roku możliwa jest również analiza jakościowa praktycznej części egzaminu. Efekty analizy są podstawą do formułowania wniosków do dalszej pracy. Działaniami, które wdrożono na podstawie ww. analiz były np.: modyfikacja wymiaru godzin przeznaczonego na realizację wybranych treści dla danego działu w ramach nauczanego przedmiotu, modyfikacja bazy dydaktycznej.

W zawodzie technik ekonomista po zdaniu egzaminu uczeń zdobywa kwalifikacje:

- EKA.04. Prowadzenie dokumentacji w jednostce organizacyjnej
- EKA.05. Prowadzenie spraw kadrowo-płacowych i gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych

Tabela 3.

Wyniki egzaminu w zawodzie technik ekonomista w kwalifikacji EKA.04 i EKA.05. w 2023 i 2024 roku

Symbol	Zdało egzamin	Liczba świadectw	Zdawalność w województwie podlaskim
2023 rok			
EKA.05.	21	96,5%	89,3%
2024 rok			
EKA.04.	9	100%	92,9%

Źródło: Źródło: Informacja o wynikach egzaminu zawodowego - 2023 r.; dostęp on-line: https://www.oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1916; Informacja o wynikach egzaminu zawodowego - 2024 r.; dostęp online: https://www.oke.lomza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1991.

W roku 2023 egzamin w kwalifikacji EKA.05. zdało 96,5 % uczniów, co wskazuje na bardzo wysoki wskaźnik zdawalności. W województwie podlaskim zdawalność wyniosła 89,3%. Z kolei w 2024 roku w kwalifikacji EKA.04. zdawalność była maksymalna i wyniosła 100% i była wyższa od zdawalności w województwie podlaskim o 7,1 punkta procentowego. Takie wysokie wskaźniki zdawalności świadczą o bardzo dobrym przygotowaniu uczniów zarówno pod względem teoretycznym, jak i praktycznym. Tak wysoka zdawalność jest bardzo ważna, gdyż egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik ekonomista jest formą oceny poziomu opanowania wiedzy i umiejętności z zakresu danego zawodu, ustalonych w standardach wymagań. Ponadto wyniki egzaminu prezentowane są na dyplomie i są istotną informacją dla pracodawców o przydatności absolwenta do wykonywania wyuczonego zawodu.

Monitorowanie losów absolwentów kierunku technik ekonomista jest bardzo ważne z perspektywy oceny efektywności procesu kształcenia, jak i uzyskania informacji na temat sposobu funkcjonowania absolwentów na kolejnych etapach edukacji oraz w środowisku lokalnym i na rynku pracy. Analiza losów absolwentów kończących kierunek jest robiona systematycznie. Realizowane jest to w różny sposób m.in. poprzez kontakt z pracodawcami zatrudniającymi absolwentów, jak też z samymi absolwentami. Jeżeli chodzi o absolwentów kontakt odbywa się za pośrednictwem nauczycieli oraz mediów społecznościowych. Ponadto zbieraniem informacji na temat absolwentów zajmuje się pedagog szkolny, która też dokonuje w tym obszarze analiz. Szkoła monitoruje absolwentów nie tylko w aspekcie podejmowania pracy, ale też kontynuowania nauki na uczelniach wyższych. Źródłem analizy są też publikowane dane z monitoringu karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych. Zawierają one, co prawda informacje dotyczące całej polski, ale ich analiza pozwala na ocenę trendów zachodzących w kształceniu na kierunku technik ekonomista. Ponadto źródłem informacji są dane z PUP w Zambrowie.

3. Identyfikacja potrzeb i rekomendacje

1. Ze względu na to, że technik ekonomista należy do zawodów wyjątkowo popularnych, z dużą skalą kształcenia, kontynuowanie kształcenia w tym zawodzie musi odbywać się w ścisłej współpracy z pracodawcami.
2. Wzmocnienie monitoringu i analizy losów absolwentów kierunku technik ekonomista, ze względu na skalę bezrobocia w tym zawodzie. Szkoła winna też analizować dane z monitoringu karier absolwentów, przeprowadzanego przez MEN, zawartych na stronie: <https://www.gov.pl/web/edukacja/monitoring-karier-absolwentow-publicznych-i-niepublicznych-szkol-ponadpodstawowych>
3. Ciągłe doskonalenie treści programowych, jak też wdrażania różnych form popularyzacji nowych trendów w gospodarce, w tym idei zrównoważonego rozwoju, czy zmian klimatu.

II. Pracodawcy są włączeni w proces projektowania, realizacji i oceny efektów uczenia się w zawodzie

- 2.1. Pracodawcy biorą udział w tworzeniu/modyfikacji programu nauczania w zawodzie.
- 2.2. Pracodawcy biorą udział w tworzeniu/ modernizacji bazy i wyposażenia dydaktycznego.
- 2.3. Pracodawcy są zaangażowani w realizację procesu dydaktycznego, w tym praktycznej nauki zawodu (organizacja staży, praktyk zawodowych).
- 2.4. Pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu.
- 2.5. Pracodawcy sprawują patronat nad wybranymi klasami w ocenianym zawodzie.
- 2.6. Szkoła realizuje kształcenie dualne w zawodzie (realizacja części zajęć w rzeczywistych warunkach pracy).

- 2.7. Pracodawcy są włączeni w system diagnozowania wiedzy i umiejętności nabytych przez uczniów i praktykantów.
- 2.8. Inne formy współpracy z pracodawcami np. uczestnictwo pracodawców w promocji i rekrutacji kandydatów do kształcenia w ocenianym zawodzie; realizacja wspólnie z pracodawcami projektów edukacyjnych, w tym prezentacji, warsztatów praktycznych; udział pracodawców w radzie doradczej w analizowanym zawodzie.

Sugerowana liczba znaków 5 400 (ze spacjami)

1. Poziom dostosowania: POZYTYWNY

2. Opis potencjału szkoły:

Pomimo praktycznego charakteru nauczania w tym zakresie Szkoła nie ma nawiązanej bezpośredniej współpracy z pracodawcami w formie zawartych formalnych umów. Nie występuje również forma patronatu określonych przedsiębiorstw nad Szkołą.

Główną barierą w zakresie braku ścisłej sformalizowanej współpracy z pracodawcami, którą prezentują przedstawiciele Szkoły jest brak zainteresowania ze strony pracodawców współpracą, która wymaga poświęcenia uwagi i czasu na różnorodne formy działania (np. praktyki, wizyty w szkole, współtworzenie efektów uczenia się w zawodzie. Z perspektywy pracodawców jest to aktywność, która nie oferuje konkretnych i widocznych korzyści, a z kolei koncentrują się oni na dominujących, głównych sferach działalności biznesowej. W konsekwencji pracodawcy nie są bezpośrednio zaangażowani w tworzenie programów kształcenia w zawodzie technik ekonomista.

Pomimo braku formalnych umów można stwierdzić występowanie dosyć zaawansowanej bieżącej współpracy z wybranymi przedsiębiorstwami. Polega to na organizowaniu przez pracodawców warsztatów, pokazów czy wizyt studyjnych. W Szkole pojawiają się również zaproszeni przedstawiciele lokalnych przedsiębiorstw i instytucji, którzy prezentują swoje organizacje podczas dedykowanych zajęć lekcyjnych. Pozytywnym przykładem takiej inicjatywy była wizyta przedstawicieli Krajowej Administracji Skarbowej, którzy w przystępny sposób opowiedzieli młodzieży o podatkach, zaletach legalnej działalności gospodarczej oraz konsekwencjach nielegalności zatrudnienia, handlu i obowiązków podatkowego.

Należy zaznaczyć również występowanie pośredniej współpracy z pracodawcami poprzez utrzymywanie przez szkołę bezpośrednich relacji z Powiatowym Urzędem Pracy w Zambrowie. W ramach tej współpracy uczniowie klas maturalnych uzyskują cenne informacje na temat form pomocy może uzyskać absolwent średniej szkoły na współczesnym rynku pracy oraz o wsparcia przedsiębiorców na starcie. Uczniowie zapraszani są przez PUP na testy kompetencyjne, a również pedagodzy szkolni realizują działania w ramach doradztwa zawodowego.

Stosunkowo intensywna i stała współpraca z wieloma lokalnymi przedsiębiorstwami rozwija się na bazie organizacji staży i praktyk zawodowych. Szczególnym zainteresowaniem pracodawców cieszyły się płatne staże, w ramach których gratyfikację finansową uzyskiwał stażysta oraz opiekun reprezentujący pracodawcę. Przedsiębiorstwo, z kolei, uzyskiwało możliwość uzyskania środków na doposażenie określonego stanowiska pracy.

Szkoła kształci aktualnie 38 uczniów w zawodzie technik ekonomista. Absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie w urzędach i instytucjach administracyjnych, w biurach rachunkowo-księgowych czy w działach administracyjnych służb mundurowych.

Przygotowany przez Szkołę program praktyk zawodowych obejmuje następujący harmonogram:

II klasa – dwa tygodnie praktyk

III klasa – dwa tygodnie praktyk

IV klasa – 2 tygodnie praktyk.

Program praktyk, z uwzględnieniem liczby uczniów na poszczególnych kierunkach, uzgadniany jest następnie z przedsiębiorstwami, w których istnieje już tego typu współpraca. W wielu przypadkach inicjatywa znalezienia i wyboru miejsca praktyki leży w gestii samych uczniów. W odniesieniu do zawodu ekonomisty, są biura, urzędy (w tym urząd skarbowy), banki lub biura rachunkowe. Pozytywnym zjawiskiem jest, iż praktycznie Szkoła nie spotyka się z odmową w zakresie organizacji praktyk uczniowskich.

Dodatkowo, w praktyki realizowane są również w ramach programu Erasmus+, czego przykładem są wyjazdy uczniów z nauczycielami do Grecji pod koniec września 2024 roku. Pozwala to uczniom zdobyć doświadczenie w środowisku międzynarodowym, co jest szczególnie istotne w czasach rozwijania się kultury współpracy w organizacjach osób pochodzących z różnych krajów i środowisk kulturowych.

Efektem niesformalizowanej, lecz realnej współpracy z pracodawcami jest podejmowanie zatrudnienia przez znaczną część uczniów piątych klas. Praca ta wykonywana jest najczęściej w niepełnym wymiarze czasowym, zarówno w zawodach zgodnych z profilem nauczania, jak również w innych zawodach. Tego rodzaju naturalne połączenie edukacji szkolnej z realną pracą powoduje, iż absolwenci Szkoły mają już na starcie swojej kariery zawodowej określone doświadczenie, które pomaga im odpowiednio odnaleźć się na rynku pracy.

Pośrednia forma relacji z pracodawcami polega również na monitorowaniu losów absolwentów Szkoły. Badanie to polega na pozyskiwaniu informacji bezpośrednio od absolwentów i ich rodzin, jak również nawiązywaniu kontaktów w tym zakresie bezpośrednio u lokalnych pracodawców. Na tej podstawie pozyskiwane są informacje, a następnie wyciągane wnioski w zakresie modyfikacji programów nauczania i tematyki prowadzonych zajęć edukacyjnych.

3. Identyfikacja potrzeb i rekomendacje

Znajomość rynku pracy na podstawie relacji z pracodawcami pozwala Szkole na bieżąco monitorować zmiany i tendencje na nim zachodzące.

Zalecany jest rozwój współpracy z pracodawcami poprzez praktyki z możliwością ich dofinansowania. Zwiększyłoby to zakres i intensywność współpracy między Szkołą a pracodawcami, co stworzyłoby silny impuls do zróżnicowanych form współpracy, wybiegających poza zakres organizacji i realizacji praktyk zawodowych. Należy przyjąć założenie, że pracodawcy – działając zazwyczaj na trudnym konkurencyjnym rynku – podchodzą do tego typu działań w formule transakcyjnej, tj. uwzględniając ponoszone nakłady (w zakresie opieki nad praktykantami) oraz spodziewanymi kosztami (częściowe i ograniczone wsparcie przy wykonywaniu bezpośrednich obowiązków zawodowych) oraz możliwość późniejszego zatrudnienia obecnych uczniów-praktykantów.

Praca w szeroko pojętym zawodzie ekonomisty związana jest obecnie z umiejętnością wykorzystywania różnych programów podatkowo- księgowych, finansowych i ogólnie – zarządczych, np. Program KPiR. Księga podatkowa. Kompletny system do prowadzenia księgowości małej firmy czy Program SKP Formsoft do pełnej obsługi firmy.

Dostęp do programów i prowadzenie zajęć na nich opartych w sposób znaczący podniosłoby zarówno atrakcyjność zajęć szkolnych dla uczniów, ale przede wszystkim podwyższyłoby ich nabyte umiejętności i kompetencje zawodowe. Warto dodać, że istnieją zróżnicowane formy pozyskiwania takich programów. Niektóre z nich dostępne są formie bezpłatnej, inne mają określony (np. miesięczny) okres testowego dostępu, istnieje również możliwość uzyskania wysokiego upustu w zakresie wykorzystania programów do celów szkolnych. Przy wyborze tych programów wskazane jest przeprowadzenie konsultacji z wybranymi pracodawcami, którzy dzięki temu będą mieli dostęp do

absolwentów bezpośrednio przygotowanych do pracy na stosowanych w tych organizacjach programach.

Zalecić można również stworzenie organu doradczego (rady) składającego się z wybranych przedstawicieli lokalnego biznesu, którzy podczas cyklicznych (np. kwartalnych) spotkań przekazywać mogą wartościowe wskazówki odnośnie procesu projektowania, realizacji i oceny efektów uczenia się w szeroko pojętym zawodzie ekonomisty. Udział w radzie konsultacyjnej pracodawców doskonale mieści się w zakresie działań społecznej odpowiedzialności biznesu (ESG), co w czasach rosnącej świadomości nabywców jest jednym z kluczowych czynników komunikacji organizacji z otoczeniem społecznym.

III. Szkoła prowadzi skuteczną politykę kadrową

- 3.1. Szkoła zapewnia kadrę posiadającą odpowiednie kwalifikacje i kompetencje adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów uczenia się, które są dostosowane do potrzeb rynku pracy i pracodawców na ocenianym kierunku.
- 3.2. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym są prowadzone na analizowanym kierunku kształcenia przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza szkołą, w tym przede wszystkim na stanowiskach pracy, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć.
- 3.3. Nauczyciele są przygotowani i wykorzystują nowoczesne metody i techniki w dydaktyce, w tym kształcenie on-line.
- 3.4. Nauczyciele w dydaktyce wykorzystują zasoby dostępne na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej lub rozwiązania wypracowane w ramach PO WER np. w ramach projektu „INNOWACYJNA EDUKACJA – NOWE MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE”.
- 3.5. Prowadzona polityka kadrowa sprzyja międzynarodowej mobilności kadry dydaktycznej.
- 3.6. Szkoła opracowała i wdrożyła system dotyczący rozpoznania indywidualnych potrzeb w zakresie kompetencji nauczycieli kształcenia zawodowego, wynikające z planu rozwoju Szkoły, i udziela wszechstronnego wsparcia w realizacji doskonalenia zawodowego, w tym szkolenia w zakresie wsparcia psychicznego uczniów.
- 3.7. Kadra kierownicza Szkoły podnosi kompetencje w zakresie wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia w szkolnictwie zawodowym.

Sugerowana liczba znaków 5 400 (ze spacjami)

1. Poziom dostosowania: POZYTYWNY

2. Opis potencjału szkoły

Jedną ze znaczących form podwyższania kompetencji personelu jest udział w wyjazdach studyjnych w formie praktyk zawodowych organizowanych w ramach projektu Erasmus+. W przypadku Szkoły w roku szkolnym 2023/24 były to wyjazdy do Portugalii i Grecji (maj 2024), w których oprócz nauczycieli brali udział uczniowie z kierunków technik handlowiec, technik ekonomista i technik budowlany.

Przy tworzeniu i modyfikowaniu programów uczenia się Szkoła uwzględnia prognozy ministerialne i prognozy dotyczące sytuacji na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Na tej podstawie modyfikowane są programy nauczania, a niekiedy tworzone są nowe autorskie programy, co wymaga wysokich kompetencji kadry dydaktycznej.

Szczególnych kompetencji zawodowych wymaga prowadzenie zajęć rewalidacyjnych dla uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym – dla uczniów z niepełnosprawnościami intelektualnymi w stopniu lekkim. Dotyczy to głównie 17 uczniów z orzeczeniami w zakresie

niepełnosprawności. Nauczyciele szkoły wspierani są przez panią psycholog, która w wymiarze 12 godzin tygodniowo zajmuje się uczniami w formie poradnictwa w odniesieniu do uczniów.

W Szkole zatrudnieni są nauczyciele z długoletnim stażem zawodowym posiadający wysokie kompetencje zawodowe. Kadra nauczycieli w zawodach technik ekonomista liczy cztery osoby, co w pełni zaspokaja potrzeby Szkoły w tym zakresie. Są to osoby z wieloletnim praktycznym doświadczeniem w zawodach, w ramach których prowadzą zajęcia szkolne. Co więcej, nauczyciele w zawodach technik ekonomista i technik handlowiec stale się doszkalają, w tym w zakresie stosowania nowoczesnych urządzeń w handlu i w zakresie prac administracyjnych (np. księgowych czy finansowych).

Formą obiektywnej weryfikacji realizacji programów i jakości nauczania są wyniki egzaminów zawodowych. Kierownictwo Szkoły wychodzi z założenia, że w sytuacji wysokiego poziomu zdawalności egzaminów i analogicznie dobrych wyników nie jest wymagana zmiana programów nauczania. Taka sytuacja ma zaś miejsce w ocenianej Szkole.

Wysoki poziom nauczania w Szkole znalazł odzwierciedlenie w wysokim miejscu 15 w rankingu Perspektyw w rankingu techników województwa podlaskiego w roku szkolnym 2023/2024.

3. Identyfikacja potrzeb i rekomendacje

Zaleca się, by Szkoła w maksymalnym zakresie korzystała z możliwości oferowanych w ramach programu Erasmus+. Dotyczy to zarówno wyjazdów uczniów i nauczycieli na wizyty i praktyki do innych krajów, jak również goszczenia w Zambrowie ekip uczniowskich i nauczycieli z innych krajów. Tego typu wymiana i współpraca stwarza możliwości zdobycia kompetencji funkcjonowania w środowisku międzynarodowym, które stanowi jedną z najbardziej charakterystycznych cech współczesnego handlu detalicznego. Wartość dodaną w zakresie polityki kadrowej jest również zapraszanie zagranicznych nauczycieli do prowadzenia selektywnych zajęć dydaktycznych w Szkole. Wszelkie tego rodzaju kontakty i doświadczenia pozwolą uczniom i kadrze pedagogicznej poszerzyć kompetencje zawodowe, jak również – co jest nie mniej istotne – nabyć umiejętność funkcjonowania w międzynarodowym środowisku interkulturowym. Jest to ze wszech miar wskazane również ze względu na fakt, że część absolwentów Szkoły wyemigruje do większych ośrodków lub zagranicę, gdzie takie nabyte kompetencje będą wprost niezbędne.

Należy przy tym zwrócić uwagę na znaczenie znajomości języka angielskiego przez uczniów i nauczycieli, co staje się jednym z podstawowych wymogów skutecznego funkcjonowania na współczesnym rynku pracy.

Kompetencje nauczycieli przedmiotów ekonomicznych muszą na bieżąco uwzględniać postęp technologiczny i w zakresie software w dziedzinie ekonomii i finansów. W szczególności wymaga to ich bardzo selektywne podwyższanie kompetencji zawodowych w zakresie nowoczesnych form stosowanych w tych dziedzinach.

Wybór programów powinien być skonsultowany z przedstawicielami lokalnych pracodawców, w tym z tymi, którzy będą członkami możliwie powołanej przy Szkole rady doradczej pracodawców.

Reasumując, jakość nauczania przedmiotów ekonomicznych w Szkole musi uwzględniać zmiany, jakie zachodzą w tym zakresie w przedsiębiorstwach i organizacjach (wdrażanie nowoczesnego oprogramowania komputerowego), co musi mieć odzwierciedlenie w bieżącym dostosowaniu kompetencji dydaktycznych nauczycieli tych przedmiotów. W szczególności, powinni oni najpierw sami starannie zapoznać się z tym oprogramowaniem, by następnie móc przekazywać wiedzę swoim uczniom. W tym względzie istnieje możliwość nawiązania współpracy w formach programistycznymi IT, które mogą w formie preferencyjnej przeszkolić nauczycieli w zakresie obsługi oferowanych programów komputerowych.

Podobnie, nauczyciele przedmiotów ekonomicznych mogą opanować umiejętność prowadzenia zajęć przy pomocy gier edukacyjnych, które są bardzo pozytywnie odbierane przez uczniów. Dążyć należy do tego, by nauczyciele przedmiotów ekonomicznych w możliwie szerokim

zakresie stosowali dostępne nowoczesne pomoce dydaktyczne, co podniesie zarówno poziom nauczania (osiągania efektów uczenia się), jak również uatrakcyjni zajęcia dla uczniów.

IV. Szkoła dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu i osiągnięcie przez uczniów zakładanych efektów uczenia się w kontekście nowych trendów rozwojowych, potrzeb rynku pracy i pracodawców

- 4.1. Baza dydaktyczna jest zgodna z warunkami realizacji uczenia się w zawodzie określonymi w podstawie programowej, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się na danym kierunku kształcenia.
- 4.2. Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym pracowni/warsztatów są dostosowane do liczby uczniów.
- 4.3. Szkoła posiada oraz systematycznie wzbogaca i modernizuje bazę dydaktyczną, uwzględniając potrzeby wynikające z prowadzonej działalności dydaktycznej, zgodnie z potrzebami pracodawców, z uwzględnieniem perspektywicznego efektywnego wykorzystania sprzętu i rozwijanej infrastruktury.
- 4.4. Szkoła rozwija posiadaną bazę dydaktyczną w ramach analizowanego kierunku, uwzględniając możliwości dostępu do wyposażenia będącego w dyspozycji pracodawców, z którymi szkoła współpracuje, z uwzględnieniem najnowszych trendów technologicznych.
- 4.5. Szkoła wykorzystuje platformę elektroniczną (np. e-learningową), korzysta z zasobów e-edukacji, w procesie wsparcia efektów uczenia się na analizowanym kierunku kształcenia.

Sugerowana liczba znaków 5 400 (ze spacjami)

1. Poziom dostosowania: POZYTYWNY

2. Opis potencjału szkoły

Szkoła posiada pracownie lekcyjne umożliwiające prowadzenie zajęć dydaktycznych (w tym praktycznych) na odpowiednim poziomie. Ze względu na ograniczone własne środki finansowe, Szkoła w szerokim zakresie wykorzystuje finansowanie z projektów unijnych do zakupu kolejnych niezbędnych urządzeń i wyposażenia pracowni.

Sprzyjającym czynnikiem utrzymania infrastruktury szkolnej na wysokim poziomie jest fakt, iż Szkoła pełni funkcję ośrodka egzaminacyjnego w zawodach technik ekonomista i technik handlowiec. Wymusza to niejako konieczność posiadania na wyposażeniu odpowiedniego oprogramowania i sprzętu, który zgodny jest z wymogami ministerialnymi w tym zakresie.

Szkoła nie posiada własnego centrum kształcenia zawodowego. Kwestię zajęć specjalizacyjnych rozwiązują jednak odpowiednio wyposażone pracownie, w tym pracownia ekonomiczna. Wspecjalizowane sale szkolne wyposażone są w urządzenia w liczbie na tyle odpowiedniej liczbie, umożliwiającej prowadzenie lekcji praktycznych w pełnej obsadzie uczniowskiej.

Szkoła znajduje się w gestii Starostwa Powiatowego w Zambrowie, co powoduje, iż wszelkie decyzje inwestycyjne muszą być zatwierdzane przez ten organ właścicielski. Ze względu na ograniczone możliwości inwestycyjne starostwa, Szkoła maksymalnym zakresie wykorzystuje środki finansowe dostępne w różnych unijnych programach finansowych. Przykładem takiego działania jest projekt „Kompleksowy program rozwoju Zespołu Szkół Agropresiębiorczości w Zambrowie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Celem projektu było nabycie kompetencji lub uzyskanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów zmierzające do zwiększenia ich szans na regionalnym rynku pracy. W ramach projektu zrealizowano i

sfinansowano m.in. staże zawodowe u pracodawców, kursy i szkolenia oraz zajęcia dodatkowe. W ramach tego projektu doposażono również pracownie w celu podniesienia jakości nauczania.

3. Identyfikacja potrzeb i rekomendacje

Pełnienie przez Szkołę funkcji autoryzowanego ośrodka egzaminacyjnego stanowi czynnik pozytywny umożliwiający tej placówce nadążać z jakością nauczania za wymogami współczesnego rynku. Pozytywnym efektem jest przygotowanie uczniów do wykonywania zawodu handlowca i ekonomisty z zastosowaniem narzędzi, sprzętu i oprogramowania stosowanego przez instytucje i przedsiębiorstwa. Z drugiej jednak strony szybki postęp technologiczny powoduje, że infrastruktura techniczna stosowane realnie w handlu i usługach ulega procesowi szybkiej tzw. moralnej dezaktualizacji. Stwarza to wymóg ponoszenia nakładów finansowych na zakup nowych urządzeń i oprogramowania. Przykładem takiego zjawiska była konieczność wymiany przestarzałych kas fiskalnych marki NK na kasy marki Posnet.

W celu uzyskania pozytywnego efektu oddziaływania ośrodka egzaminacyjnego na poziom nauczania w Szkole konieczne jest ubieganie się i uzyskanie możliwości finansowania takich zakupów. Jednocześnie, Szkoła może odpowiednio wypromować swój ośrodek egzaminacyjny, który w konsekwencji może pełnić funkcję egzaminacyjną w szerszej skali Polski północno-wschodniej.

Pozytywne aplikowanie w podobnych programach w sposób znaczący pozwoli znacząco podnieść poziom nauczania poprzez rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli, jak również dostosować infrastrukturę szkolną do wymogów współczesnego rynku.

Należy zwrócić uwagę, że obecnie istnieje wiele różnych sposobów wzbogacania infrastruktury szkolnej w odpowiednie przyrządy, urządzenia i oprogramowanie. Zamiast tradycyjnego zakupu, może to być forma czasowego wypożyczenia, długotrwałego leasingu czy też otrzymania sprzętu lub programów do czasowego testowego zastosowania. Innym sposobem relatywnie taniego pozyskania tych walorów jest zakup urządzeń poleasingowych, oferowany zwykle w atrakcyjnie niskich cenach.

W przypadku nawiązania szerszej współpracy z wybranymi pracodawcami, pojawić się może opcja przeprowadzenia części praktycznych zajęć szkolnych w siedzibie współpracującej firmy. Dzięki takiej formie zajęć, można uzyskać wiele korzyści, z których najważniejsze to: w pełni praktyczny charakter zajęć i atrakcyjność takich zajęć zewnętrznych dla uczniów.

Współczesna infrastruktura szkolna, oprócz sprzętu i urządzeń technicznych, w rosnącym zakresie składa się z software, tzn. różnego rodzaju programów komputerowych i aplikacji. Część z nich dostępna jest w formie bezpłatnej, inne – bezpłatnej na określony czas ich testowania. Większość producentów i dystrybutorów oprogramowania udostępnia je również szkołom na warunkach preferencyjnych. Ważną kwestią jest zatem określenie własnych potrzeb w zakresie sprzętu, urządzeń i oprogramowania, a następnie znalezienie źródeł finansowania i najbardziej atrakcyjnych pod względem finansowym form dystrybucji i sprzedaży. Wbrew pozorom, wykazywanie własnej inicjatywy w tym zakresie, pozwala znaleźć rozwiązania, które są znacznie bardziej elastyczne niż klasyczna forma zakupu nowego sprzętu i programów komputerowych. Opcji na rynku jest wiele, a ich wykorzystanie wymaga dużej własnej inicjatywy i kreatywności w doborze form pozyskiwania tych zasobów (materialnych i niematerialnych).

V. Szkoła zapewnia uczniom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

- 5.1. Szkoła zapewnia pomoc dydaktyczną i materialną, sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu uczniów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli, pomoc w procesie

	uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów uczenia się oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi.
5.2.	Szkoła oferuje uczniom kursy i szkolenia, pozwalające na uzyskanie Dodatkowych Umiejętności Zawodowych (DUZ), istotnych z punktu widzenia wykonywania pracy na określonych stanowiskach w kształconym zawodzie. ¹²
5.3.	Szkoła zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-edukacji.
5.4.	Szkoła dąży do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, poprzez mobilność uczniów.
5.5.	Szkoła wspiera uczniów w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku, w tym uczelniami.
5.6.	Szkoła zapewnia uczniom ze szczególnymi potrzebami wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie uczenia się.
5.7.	Szkoła zapewnia uczniom dostęp do kompleksowych usług doradczo-zawodowych. Wspiera ucznia w dokonaniu oceny trafności wyboru zawodu, w podejmowaniu decyzji w zakresie zmiany kierunku uczenia się, kontynuacji nauki na poziomie szkolnictwa wyższego lub w ramach systemu szkolnictwa zawodowego, przygotowuje ucznia do wejścia na rynek pracy.
5.8.	Szkoła realizuje doradztwo zawodowe oraz wspiera uczniów z uwzględnieniem tematyki związanej ze współczesnymi wyzwaniami edukacyjnymi np. edukacja medialna, higiena cyfrowa, cyberprzemoc, kompetencje miękkie np. praca w zespole, myślenie: abstrakcyjne, krytyczne, komputacyjne, umiejętność dzielenia się wiedzą.
5.9.	Szkoła podejmuje działania na rzecz wsparcia zdrowia psychicznego uczniów.

Sugerowana liczba znaków 5 400 (ze spacjami)

1. Poziom dostosowania: POZYTYWNY

2. Opis potencjału szkoły

Celem realizacji kształcenia na wszystkich proponowanych w szkole kierunkach, placówka zapewnienia uczniom możliwość podjęcia nauki w poszczególnych zawodach, nawet w przypadku małej liczby chętnych, bowiem szkoła prowadzi zajęcia łączone, polegające na łączeniu 2-3 klas na czas realizacji zajęć ogólnokształcących, zaś dzieleniu uczniów na grupy podczas realizacji zajęć z przedmiotów zawodowych – zgodnie z wybranym przez nich zawodem. Kadra (składająca się m.in. z praktyków) jest odpowiednio wykwalifikowana i dostosowana do potrzeb edukacyjnych poszczególnych zawodów. Nauczyciele są dostępni także w godzinach pozalekcyjnych (zgodnie z harmonogramem dostępności nauczycieli na rok szkolny 2024/2025). Nauczyciele wspierają uczniów na każdym etapie, m.in. poprzez prowadzenie zajęć rewalidacyjnych, dodatkowo celem przygotowania do egzaminów dyrekcja przekazuje dodatkowe godziny lekcyjne (dyrektorskie).

Pedagodzy wprowadzają także innowacje pedagogiczne, np. Kreatywne powtórki z Lapbookiem (w ramach zajęć z matematyki). Organizowane są także praktyczne zajęcia na zewnątrz placówki (np. z pracownikami Wojska Polskiego).

Nadmienić ponadto należy, iż ZSA w Zambrowie stanowi ośrodek egzaminacyjny we wszystkich zawodach, w których kształci, co oznacza, że posiada pracownie dostosowane do wytycznych/wymagań egzaminacyjnych. Problemem jest jednak brak chęci/możliwości doposażania

¹² Art. 122a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.) daje możliwość uzyskania przez uczniów dodatkowych umiejętności w zawodach zwiększających ich szanse na zatrudnienie.

pracowni przez lokalnych przedsiębiorców, tym samym zakup nowych sprzętów jest możliwy tylko i wyłącznie z pieniędzy projektowych.

Szkoła umożliwia swoim uczniom udział w kursach i szkoleniach, dla przykładu technicy ekonomisci w ramach DUZ mają możliwość uczestnictwa i ukończenia kursu „Biuro rachunkowe” (nadmienić jednocześnie należy, że kurs kończy się zaliczeniem) oraz realizacji kursu prawa jazdy kat. B.

Szkoła ma wprawdzie możliwość (bowiem dysponuje zapleczem organizacyjnym, technicznym i metodycznym) w zakresie uczestniczenia w e-edukacji, jednak odchodzi od tej formy kształcenia. E-learning jest wykorzystywany wyłącznie w przypadku indywidualnego programu nauczania. Ponadto nauczyciele wykorzystują portal Librus oraz media społecznościowe, np. Messenger do przekazywania uczniom materiałów, wiadomości.

Szkoła dąży do umiędzynarodowienia procesu kształcenia poprzez mobilność uczniów, bowiem co roku realizowany jest co najmniej jeden wyjazd w ramach programu Erasmus+ (w ramach jednego wyjazdu jadą przedstawiciele min. 3 zawodów). Program cieszy się dużą popularnością wśród uczniów.

ZSA w Zambrowie odnotowuje niestety niewystarczającą liczbę lokalnych firm, które byłyby chętne do współpracy. Obecnie niewiele przedsiębiorstw zgłasza swój akces do współpracy, przy czym odbywa się ona głównie w formie technicznej, tj. podpisywania umów na czas trwania praktyk, czy też staży zawodowych. Do tej pory szkoła nie ma podpisanych umów z przedsiębiorstwami/uczelniami wyższymi o objęcie patronatem poszczególnych klas.

W ramach kontaktu z otoczeniem społeczno-gospodarczym przedsiębiorstwa organizują „dni otwarte”, warsztaty, wizyty studyjne, przyjeżdżają do szkoły, urządzają pokazy, przedstawiają nowości, którymi dysponują, przy czym efektem finalnym współpracy nie jest przekazanie maszyn/sprzętów do użytku placówki. Takie wydarzenia dają jednak możliwość nawiązania bliższego kontaktu z potencjalnymi pracodawcami, dla przykładu we wrześniu 2024 w ZSA odbyła się Giełda Pracy zorganizowana przez Młodzieżowe Centrum Kariery z właścicielką sklepu zoologicznego Saba w Zambrowie, która opowiedziała o początkach swojej działalności oraz specyfice pracy w branży handlowej, ponadto zachęciła uczniów do składania CV i rozpoczęcia z nią współpracy.

Placówka oświatowa bierze także czynny udział w zewnętrznych inicjatywach czy projektach, dla przykładu: „Podlaskie Forum Kompetentnej Młodzieży - rozwój samorządów szkół zawodowych: BEZPIECZNA PRZYSZŁOŚĆ” (organizatorzy: BFKK, UwB), projekt „Nakręć się na zawód” w ramach „Podlaskiej sieci doradztwa zawodowego”.

Ponadto uczniowie klas technikum o profilu ekonomicznym dwukrotnie brali udział w lekcjach prowadzonych przez pracownika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ramach ogólnopolskiego projektu „Lekcje z ZUS” (drugie spotkanie zakończyło się zachęceniem uczniów do składania CV w związku z ofertami pracy w ZUS). Uczniowie kształcący się w zawodzie technik ekonomista wzięli także udział w szkolnym etapie Olimpiady Wiedzy o Ubezpieczeniach Społecznych.

Istotnym jest, że placówka zapewnia uczniom ze szczególnymi potrzebami wsparcie dydaktyczne i materialne, m.in. w postaci organizacji nauczania indywidualnego. Ponadto ZSA w Zambrowie już podczas procesu rekrutacji rozpoznaje potrzeby uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnościami i nie odsyła do innych szkół, a przyjmuje w poczet swoich uczniów i przygotowuje indywidualne ścieżki edukacyjne. Nauczyciele podkreślają dobre przygotowanie placówki do wsparcia uczniów (nauczyciele szkolą się wewnętrznie w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami). Obecnie (stan na grudzień 2024) w szkole kształcą się 17 uczniów w orzeczeniach oraz ponad 20 uczniów z opiniami z poradni psychologiczno-pedagogicznych (w zakresie fobii, bądź niedostosowania społecznego). Wsparcie dydaktyczne jest organizowane także w formie zapewnienia odpowiednich form kształcenia uczniom cierpiącym na choroby przewlekłe.

Szkoła zapewnia uczniom dostęp do kompleksowych usług doradczo-zawodowych, bowiem w placówce jest zatrudniony doradca zawodowy. W 1 roku kształcenia uczniowie realizują obowiązkowe zajęcia z doradztwa zawodowego (w przypadku wszystkich zawodów). Ponadto, w ramach

współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy do szkoły przychodzą doradcy zatrudnieni w PUP, jak również uczniowie chodzą do PUP, celem uzyskania kompleksowego wsparcia w zakresie wyboru ścieżki zawodowej. Uczniowie wypełniają także testy kompetencji oraz uczestniczą w dodatkowych konsultacjach z zakresu doradztwa zawodowego (zgodnie z indywidualnymi potrzebami). W procesie wsparcia z zakresu wyboru ścieżki zawodowej aktywnie uczestniczy także pedagog szkolny. Ponadto nauczyciele starają się „wplatać” tematy z obszaru doradztwa zawodowego (w miarę możliwości) w treść prowadzonych przez siebie lekcji (nie tylko w ramach godzin wychowawczych).

Istotnym jest, że uczniowie mają możliwość zmiany wybranego przez siebie kierunku, na początku procesu kształcenia w ZSA (głównie w 1 semestrze 1 klasy). W wyjątkowych przypadkach (kiedy uczeń nie jest w stanie przyswoić objętego programem materiału) istnieje jeszcze możliwość zmiany kierunku po 1 roku (zwykle z technikum na szkołę zawodową). Nauczyciele aktywnie uczestniczą w tym procesie, by jego przebieg był jak najprostszy; obserwują uczniów i w razie potrzeby doradzają.

Szkoła wspiera uczniów uwzględniając prace w zakresie obszarów tematycznych związanych ze współczesnymi wyzwaniem edukacyjnymi. Dla przykładu uczniowie brali udział w wykładzie (prowadzonym przez funkcjonariuszy policji z Komendy Powiatowej Policji w Zambrowie) dotyczącym handlu ludźmi i sposobów ochrony przed tym procederem. Z kolei w ramach Międzynarodowego Dnia Tolerancji uczniowie wzięli udział w wykładzie mającym na celu przybliżenie zjawiska tolerancji oraz jej braku we współczesnym świecie, prowadzonym przez zewnętrznego praktyka. W ramach obchodów Światowego Dnia Bez Przemocy, uczniowie klas pierwszych rozmawiali o różnych aspektach przemocy, zapoznali się z praktycznymi sposobami, jakie można stosować w celu tworzenia społeczeństwa opartego na szacunku i pokojowej współpracy.

Szkoła z inicjatywy Samorządu Szkolnego organizuje liczne kiermasze, włącza się także w działania wolontariatu, co sprzyja kształtowaniu kompetencji miękkich oraz pogłębia umiejętności pracy w zespole. Samorząd organizuje także spotkania z osobami znanymi (pisarze, podróżnicy) oraz inne eventy które mają za zadanie zintegrowanie uczniów, jak również kształtowanie ich kompetencji komunikacyjnych.

W zakresie wsparcia w związku z współczesnymi wyzwaniami edukacyjnymi dużą rolę odgrywają wychowawcy klas, którzy nie tylko poruszają tematy w zakresie edukacji i higieny medialnej, jak również sposobów uczenia się oraz dzielenia się wiedzą. Tematy hejtu i cyberprzemocy są poruszane podczas spotkań z funkcjonariuszami policji, jak również podczas zajęć z informatyki; ponadto psycholog (w ramach godzin wychowawczych) także omawia tematy cyberprzemocy czy hejtu w sieci.

Szkoła dba o zdrowie psychiczne swoich uczniów zapewniając im stały kontakt z psychologiem, który formalnie jest dostępny w placówce w wymiarze 15 godz., jednak w praktyce, z uwagi na dodatkowe obowiązki, jest dostępny w dużo większym wymiarze. Dodatkowo Szkoła zatrudnia również pedagoga oraz pedagoga specjalnego. Ponadto w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego (październik 2024) uczniowie brali udział w warsztatach dotyczących stereotypów związanych z chorobami psychicznymi, poznali przy tym sposoby przeciwdziałania stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Również wychowawcy monitorują kondycję psychiczną uczniów, szkoła systematycznie reaguje na potrzeby uczniów, zaś uczniowie potwierdzają, iż wiedzą, gdzie się zgłosić, gdyby znaleźli się w sytuacji kryzysu psychicznego, potwierdzają także dostępność psychologa.

Ponadto szkoła zapewnia uczniom także strefy relaksu, których powierzchnia zostanie powiększona (w ramach swoich środków).

3. Identyfikacja potrzeb i rekomendacje

1. Zaleca się przywiązanie większej wagi do nawiązania współpracy z uczelniami wyższymi.

2. Zaleca się stałe monitorowanie organizowanych w szkolnictwie konkursów przeznaczonych dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz zachęcanie swoich uczniów do aktywnego uczestnictwa w takich przedsięwzięciach. Wydarzenia konkursowe będą łatwiejsze do monitorowania po nawiązaniu współpracy z uczelniami wyższymi, które w dużej mierze same organizują, bądź biorą udział w organizacji różnorodnych konkursów.
3. Dobrze byłoby rozważyć możliwość zaangażowania lokalnych pracodawców w wybrane działania z zakresu organizacji/przygotowania programu kształcenia, dla przykładu: udział przedstawicieli lokalnych pracodawców w modyfikacjach programów kształcenia, zasad realizacji oraz szczegółowych programów praktyk zawodowych itp.
4. Zaleca się rozważenie wprowadzenia klas patronackich i doprowadzenie do sytuacji, w której na każdym kierunku kształcenia byłaby choć jedna klasa patronacka (pod patronatem lokalnego przedsiębiorstwa). Takie działanie nie tylko zwiększy prestiż kierunku, zbuduje morale uczniów, ale także wpłynie na pogłębienie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.
5. Dobrze byłoby rozważyć zmianę sposobu zakończenia kursów w ramach DUZ. Obecnie kursy kończą się na zasadzie zaliczenia, a wartością dodaną kursów byłby fakt ich zakończenia dodatkowym certyfikatem.
6. Zaleca się rozważenie wprowadzenia możliwości uczestniczenia nauczycieli w cyklicznych kursach w zakresie nowych trendów pracy z uczniami, pojawiających się problemów w szkolnictwie, czy też współczesnych wyzwań edukacyjnych.

*Dodatkowe uwagi, w tym dobre praktyki, stanowiące podstawę do przyznania szkole **Certyfikatu Doskonałości Kształcenia** w analizowanym zawodzie.*

Ogólna ocena Technikum nr 2 w Zespole Szkół Agropodsiębiorczości im. Szkół Podchorążych Rezerwy w Zambrowie musi uwzględniać specyfikę tej szkoły, biorąc pod uwagę takie czynniki, jak: lokalizacja (miasto powiatowe), wielkość (liczba uczniów) i warunki lokalowe (zabytkowy budynek). Oznacza to, iż jest to niewielka placówka szkolna zlokalizowana w stosunkowo niewielkiej miejscowości ze znaczącymi ograniczeniami wynikającymi z ograniczeń inwestycyjnych w zabytkowym budynku. Nieskazane jest zatem bezpośrednie porównywanie tej placówki edukacyjnej z dużymi szkołami średnimi zlokalizowanymi w dużym mieście, jakim jest chociażby Białystok, jako stolica województwa podlaskiego.

Biorąc pod uwagę te ograniczenia należy wysoko ocenić funkcjonowanie tej placówki, w tym m.in. aktywność dyrekcji w zakresie pozyskiwania środków finansowych, dbanie o jakość nauczania i odpowiedni poziom infrastruktury.

Technikum nr 2 w Zespole Szkół Agropodsiębiorczości im. Szkół Podchorążych Rezerwy w Zambrowie powinno jednak w sposób optymalny wykorzystywać możliwości dalszej poprawy jakości nauczania poprzez takie działania, jak:

- intensywne pozyskiwanie środków finansowych z programów pomocowych UE;
- nawiązywanie współpracy i rozwijanie wymiany uczniów i nauczycieli w ramach programu erasmus+;
- nawiązywanie współpracy z pracodawcami z regionu zambrowskiego oraz – szerzej – w regionie polski północno-wschodniej;
- nawiązywanie relacji z uczelniami wyższymi prowadzącymi analogiczne kierunki, tj. ekonomię, zarządzanie, ekonomię, marketing i sprzedaż;
- szersze uwzględnienie nowoczesnych rozwiązań, w tym w zakresie sztucznej inteligencji w handlu i ekonomii, co z czasem może stać się czynnikiem przewagi konkurencyjnej i unikatowości tej placówki szkolnej.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe funkcjonowanie i inicjatywy tej placówki szkolnej, jako dobre praktyki należy wymienić:

- intensywne pozyskiwanie środków ze źródeł pomocowych i z budżetu starostwa powiatowego w Zambrowie,
- otwartość na wymianę zagraniczną w ramach programu Erasmus+;
- konsekwentne prowadzenie ośrodka egzaminacyjnego, co pozytywnie wpływa na jakość nauczania w zakresie praktycznym.